

ECHENOZ, Jean
Relámpagos
Traducció de Javier Albiñana
Anagrama. 2012

Catalina Luque

Professora de Llengua i Literatura - IES A. Llidó

Jean Echenoz, una de les veus narratives més sòlides i guardonades de la literatura francesa actual, posa amb *Relámpagos* punt i final a la trilogia que començà el 2006 amb *Ravel* i continuà el 2008 amb *Correr*. Aquestes novel·les se centren en tres figures (de la música, l'esport i la ciència) la vida de les quals ha estat marcada per la passió irrefrenable del seu geni.

Darrere de Gregor, el protagonista de *Relámpagos*, s'amaga la figura del prolífic inventor Nikola Tesla, incansable investigador, pràcticament desconegut pel gran públic, autor de descobriments tant importants com la ràdio o el corrent altern.

No es tracta, ja ho hem dit, d'una biografia *stricto sensu*, sinó d'una visió novel·lada de l'especial univers d'un geni amb una capacitat creativa sense precedents únicament comparable a la seua incapacitat social.

Així doncs, acompanyem Gregor (és inevitable relacionar el seu nom amb Gregor Samsa, el protagonista de *La metamorfosi*) al llarg de la seua existència. Les primeres passes com a enginyer estan marcades per la seua relació amb un altre geni creatiu de l'època: Edison. La comparació d'ambdues figures és ben curiosa. Edison és el prototipus de científic que ha sabut fer del seu geni la seua empresa. No solament inventa, sinó que s'apropia (menys o més legalment) d'invents i patents d'altres investigadors i sempre en sap traure profit econòmic. L'olfacte pels negocis li fa veure que Gregor és una ganga: treballador incansable, ment privilegiada i nul·la capacitat negociadora. Edison l'explotarà i, després, quan Gregor treballi per altres industrials, intentarà afonar el seu prestigi.

L'episodi de l'enfrontament entre Edison i Gregor (que en aquests moments compta amb la protecció del poderós industrial Westinghouse) mereix una ressenya a banda ja que demostra fins a quin punt es relacionen investigació, difusió i benefici econòmic. Edison defenia el corrent elèctric continu malgrat els problemes que plantejava (avaries constants, dificultats de transport de l'energia a grans distàncies) i això perquè havia invertit molts diners en plantes generadores. Gregor va demostrar que el

corrent altern superava aquestes dificultats. Edison hi va veure el perill de perdre el control de la producció i la distribució de l'energia, la qual cosa l'impulsà a encetar una agressiva campanya publicitària mostrant els perills del corrent altern. L'eix central de la campanya consisteix en l'execució pública d'animals (primerament, gats i gossos, després cavalls i, fins i tot, un elefant) i culmina amb una víctima humana. Resulta, doncs, que la cadira elèctrica, va nàixer d'una conspiració publicitària per evitar l'expansió del corrent altern.

Echenoz fonamenta la novel·la en tres pilars: per una banda la imponent creativitat del geni que necessita idear constantment i que imagina o intueix alguns dels invents que donaran caràcter al segle XX (des del radar a Internet o la idea d'una energia barata, neta, inesgotable i gratuïta per tothom); per altra la seua innocència a l'hora de traure'n profit econòmic dels descobriments (tots n'abusen i tots l'abandonen quan les investigacions no donen els resultats econòmics esperats). En tercer lloc està la perpètua solitud. Malgrat l'atractiu físic i el do de paraula, Gregor és un ser solitari, asexual, dominat per manies infantils, per l'obsessió per la higiene i fascinat pels coloms que seran, a la fi, l'única presència fidel quan Gregor s'afoni en la més absoluta misèria.

Perquè aquest és el final de Gregor. Quan la indústria ja no el considera productiu tots li giren l'esquena i Gregor acaba els dies abandonat, pobre, malalt. Els únics testimonis de la mort seran els coloms amb qui comparteix una miserable habitació. Passaran tres dies fins que algú s'aventura a entrar-hi i trobar el cadàver.

Però, segurament allò més interessant de la novel·la siga la forma narrativa tan original que ha triat Echenoz per a revestir l'obra. Acompanyem a Gregor de la mà d'un narrador en primera persona (normalment un "nosaltres" que ens inclou als lectors dins la matèria narrativa, alguna vegada un "jo" que mostra la seua postura front als fets i els personatges) que adopta una perspectiva tan exclusivament focalitzada en el protagonista que no n'hi ha en tota la novel·la ni una sola línia de diàleg.